

LIIEKARKISTOYHDISTYS

Vain lisää säätelyä ja byrokratiaa? EU:n vaikutus kv- yrityksen tiedonhallintaan ja arkistointiin

Mikko Hyvärinen

Arkistoyhdistyksen syysseminaari

25.10.2024

EU eri kanteilta yrityksen – ja miksei sen tiedonhallinnankin - näkökulmasta

Yleisiä asioita kuten:

Suhde markkina-asetelmaan (kilpailuoikeus ym.) ja suhde kuluttajasuojaan (tuotevastuudirektiivi ym.); Brexit ja muut yllättävät muutokset

ESG asiat kuten:

Suhde ympäristönsuojeluun (Natura 2000 ym.); yritysvastuu (uusi direktiivi)

Tiedonhallintaan liittyen mm.: Suhde yksityisyydensuojaan (tietosuoja-asetus ym.) sekä suhde tiedonhallintaan (Data Act, Data Governance Act ym.)

EU sääntely yrityksen näkökulmasta

Ne yritykset ja/tai teollisuuden edustajat saavat usein kaikkein eniten media-näkyvyyttä, jotka suhtautuvat kriittisimmin EU:n kaikenlaisiin kiristyviin vaatimuksiin. Yleensä keskeisiksi haittoiksi mainitaan tiukat raportointikriteerit ja muut toimenpiteet, jotka vaativat joko lisäresursseja yrityksiltä tai muutoin voivat heikentää yrityksen kilpailukykyä.

On kuitenkin olemassa yrityksiä, joiden kilpailukyky voi parantua pitkällä aikavälillä juuri vaatimusten kiristämisen vuoksi. Kuluttajien ja yleisen mielipiteen sekä sijoittajienkin voidaan kuitenkin olettaa vaatimaan tulevaisuudessa yhtä paljon tai enemmän yrityksiltä avoimuutta toiminnastaan.

Hyvän tiedonhallinnan suunnittelu ja toteutus voi tukea merkittävästi yritysten EU –määräysten seurantaan, yleisesti kehitystoimien suunnittelua ja muita menestystä määrittäviä tekijöitä.

Yleiset vastuukysymykset

EU on jo pitkän aikaa vaikuttanut kilpailuasetelmiin, pyrkien puuttumaan yritysten monopoleihin ja kartelleihin. Julkisuudessa ovat erityisesti näkyneet Googlen, Metan, Amazonin ja Applen kaltaiset suuryritykset.

Kartellien kohdalla myös suomalaiset yritykset ovat saaneet osansa julkisuudesta. Useita metsäyhtiöitä epäiltiin muutama vuosi sitten mm. selluhintojen manipuloinnista ja EU –viranomaiset tekivät yllätysiskuja yritysten toimipisteisiin.

Tiedonhallinnan ja arkistotoimijoiden näkökulmasta tällaiset väärinkäytöstutkinnat johtavat poikkeuksellisiin toimiin. Normaalit asiakirjojen säilytysajat eivät välttämättä enää päde (authority requests / legal holds); sekä tietoja joudutaan mahdollisesti keräämään viranomaisille.

Näissä tapauksissa puhutaan useimmiten myös paperiarkistoista, vaikkakin oletusarvoisesti sähköiset asiakirjat (erityisesti emailit) kiinnostavat tutkijoita (e-discovery process).

Pakollinen raportointi

EU –tasolla edetään kohti tiukempia raportointivaatimuksia mm. luonnon-suojelun näkökulmasta (mm. LULUCF [Land Use, Land Use Change and Forest] vaatimukset).

Näissä oloissa joudutaan keräämään suuret määrät informaatiota raportteihin eri järjestelmistä, mahdollisesti hyvinkin pitkältä aikaväliltä (vastuullisempien yritysten asiaa saattaakin ajaa luotettava historiatieto aiemmista toimenpiteistä, jos ne esim. todistusaineistona osoittavat yrityksen tehneen enemmän kuin aiemmin luultu).

Raportoinnin lisääntyessä yritykset hakevat uudenlaisia tapoja kerätä data (mm. satelliittikuvien käyttö) ja samalla haetaan synergiaetuja tietojen keräämiseksi, myös viranomaisten kanssa.

Uusi laajempi yritysvastuuraportointi tulee olemaan haaste monelle yritykselle, jos mm. hankintaketjussa on monia erilaisia toimijoita ja näiden raportointi- sekä tiedonhallintakäytännöt kaipaavat kehittämistä.

”It’s now my data”

Mitä pidemmälle digitalisaatio etenee, sitä enemmän tuntuu korostettavan EU:n päätöksissä yksilön oikeudet omiin tietoihinsa ja niiden asianmukaiseen hallintaan.

Pääsääntöisesti yritykset ovat onnistuneet välttämään pahimmat ongelmat, mutta on toki julkisuudessa ryöpytettyjä yrityksiäkin. Useimmiten yksityisyydensuojan pettäminen tai muu henkilötietojen väärinkäsittely on johtunut yritysten liian vähäisestä panostamisesta sisäiseen valvontaan ja varsinaiseen tiedonhallinnan resurssointiin.

Mitä suurempi yritys on ja/tai mitä enemmän sillä on henkilöasiakkaita, sen todennäköisempää on, että yksityisyydensuojan vaatimukset muodostuvat yritykselle rasitteeksi. Manuaaliset prosessit ovat tiedonhallinnassa vielä yllättävän yleisiä yrityksissä ja täten automaatiota olisi kehitettävä vielä huomattavasti (esim. anonymisoinnin osalta).

Kiitokset!

